

Türkiye’de Uygulanan İngilizce Öğretmen Yetiştirme Programları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme

Şehnaz Nigar ÇELİK*, Süleyman KASAP**

Öz: İçinde bulunduğumuz yüzyılda başta bilim ve teknolojiye olmak üzere gelişen iletişim ağlarıyla birlikte İngilizce artık dünyanın en yaygın konuşulan dili haline gelmiştir. Uluslararası alanda İngilizce, savaşın ve barışın, bilimin ve teknolojinin, ticaretin ve iletişimin dili olmuştur (Crystal, 1997, Akt. Özmat, 2017). Harmer’in (2001) tanımlamasıyla İngilizce günümüzün *lingua franca*’sı haline gelmiştir. Dünya çapında birçok kişi İngilizce’yi artık anadillerinin yanında ikinci bir dil olarak yaygın olarak kullanabilmektedir. Küreselleşen dünyanın gereksinimleri doğrultusunda yabancı dil olarak İngilizce’nin öğretimine yönelik artan ihtiyaçla birlikte, yabancı dil öğretimindeki geleneksel paradigmalardan olan klasiklerin çevrilmesi ve çeviri yoluyla dil öğrenme yönelimleri günümüz ihtiyaçlarını karşılama noktasında yetersiz kaldığı görülmektedir. Artık yabancı dil kültürler arası iletişim yoluyla bilgiyi edinmede bir araca dönüşmüş, bunun sonucu olarak yabancı dil öğrenme ve öğretme yöntemlerinde ciddi değişiklikler gözlenmiştir (Huhn, 2012). Öğrencileri bu yeni paradigma içinde yetiştirebilmek için yabancı dil öğretmenlerinin iyi bir dilbilgisine sahip olmaları yetersiz kalmakta, mekanik dilbilim uygulamalarının ötesinde öğrencilerin dili iletişim aracı olarak kullanabilmelerini sağlayacak öğretim uygulamalarını işe koşmaları gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca (YÖK) İngilizce Öğretmenliği lisans eğitim programlarında 1998, 2006 ve 2018 yıllarında yapılan yenilikleri karşılıklı olarak değerlendirmektir. Çalışma çıktıları ülkemizde sıkça dile getirilen yabancı dil öğretimi sorununa öğretmen yetiştirme bağlamında yaklaşım getirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Yetiştirme, İngilizce Öğretmen Eğitimi, İngilizce

A Comparative Evaluation of English Language Teacher Education Programs in Turkey

Abstract: With the developments in science, technology and communicational networks, English has become one of the most widely used language in the world. In international arena,

*Dr. Öğr. Görevlisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Email: sncecik@yyu.edu.tr
Orcid No: 0000-0003-4126-0362.

**Dr. Öğrt. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi, Email: kasap_hakan@hotmail.com,
Orcid No: 0000-00018367-8789

English is the language of war and peace, science, technology, trade and communication (Crystal, 1997, In. Özmat, 2017). According to Harmer's definition, English has now been the *lingua franca* of the world languages. Many people, nowadays commonly use English as their second language in addition to their native language. In accordance with the needs of the globalizing world, together with the demanding need for teaching English, the traditional paradigm in language teaching such as translation of the classic works or grammar translation method falls behind the modern-day requirements. Contemporary goals of language teaching and learning with its focus on various forms of communication across cultures and communities and the uses of language as a tool to acquire new knowledge, however, require far more than just the development of grammatical knowledge. Therefore, having a good command of grammatical knowledge is not sufficient for language teachers to design their classrooms with this new paradigm. The aim of this study is to comparatively evaluate the English Language Teaching undergraduate programs since 1998. With the outcomes of the study, solution-oriented suggestions are aimed to be proposed in the field of teacher education.

Key words: Teacher Education, Efl Teacher Education, English

Giriş

Yabancı dil öğretimini iyileştirmek adına Milli Eğitim Bakanlığınca bir takım düzenlemelere gidilmiştir. 2006 yılında ilköğretim 4. sınıftan başlatılan İngilizce ders saatleri, 4+4+4 olarak kamuoyunda bilenen ve zorunlu eğitimi 3 basamağa ayıran yeni eğitim modeliyle 2013-2014 öğretim yılında başlamak üzere ilköğretim 2. sınıfta haftada ikişer saat olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bununla birlikte gerek yapılan değişikliklere uyum sağlamak gerekse yabancı dil öğretimini Avrupa Birliği standartlarına yaklaştırmak amacıyla İngilizce dersine ait ilk ve ortaöğretim programları Avrupa Ortak Avrupa Başvuru Metninde belirtilen standartlar çerçevesinde yeniden hazırlanmıştır. Ancak, İngilizce öğretiminde yapılan bu düzenlemelere rağmen uluslararası alanda yapılan dil yeterlik çalışmalarında ülkemizin sonuçları istendik düzeyde olamamıştır. Anadili İngilizce olmayan ülkelerdeki bireylerin İngilizce dil yeterliklerini belirlemeyi amaçlayan ve bu alandaki en kapsamlı indeks olarak bilinen "Education First English Proficiency Index" (EF-EPI) 2018 verilerinde, ülkemiz 88 ülke arasında 73. sırada yer almaktadır.

Ulusal düzeyde yapılan sınav sonuçları incelendiğinde, İngilizce öğretiminde beklenen düzeyde bir başarı kaydedilemediği görülmektedir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin (ÖSYM) 2018 yılı YKS Değerlendirme Raporunda YKS-DİL alanından üniversiteye giren

adayların %48 sinin doğru cevapladıkları soru sayısının 10 ile 30 arasında değiştiği görülmektedir. Benzer bir şekilde, ÖSYM 2017 Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) sonuçları incelendiğinde, 50 soru üzerinden ortalama puanın 24, 43 olduğu görülmektedir. Gerek YKS-DİL gerekse KPSS ÖABT İngilizce sınavına girenlerin bu alanda hazırlanan üniversite öğrencileri ve İngilizce öğretmen adayları olduğu düşünüldüğünde ortaya çıkan sonuç oldukça düşündürücüdür.

1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gereği, önceleri Milli Eğitim Bakanlığına ve üniversitelere bağlı olarak öğretmen yetiştiren yüksekokullar, enstitüler ve akademiler 20 Temmuz 1982 yılında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında üniversiteler bünyesinde toplanmış ve bu tarihten günümüze Türkiye’de öğretmen eğitimi Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) uhdesinde üniversiteler tarafından yürütülmektedir. Üniversitelerde uygulanacak programların kabulü, organizasyonu ve danışmanlığı yine YÖK’ün sorumlulukları arasındadır.

Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan çalışmalara uyum sağlamak, uluslararası alanda belirlenen ihtiyaçlara ve çağın gereksinimlerine cevap verebilmek adına yabancı dil öğretmen yetiştirme programlarında yenilik arayışları başlamıştır.

Yabancı dil öğretmen eğitiminde dünyadaki gelişmelere paralel olarak yapılan önemli değişikliklerden biri 1998 programı olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığınca, 1997 yılında 4306 sayılı yasayla birlikte, 8 yıllık kesintisiz eğitim yürürlüğe girmiş ve ilköğretim okullarında yabancı dil eğitimi 4. sınıftan sınıftan başlayıp 11. sınıfa kadar devam ettirilmiştir. 4306 sayılı yasayla yabancı dil eğitimi konusunda yapılan yenilikler, İngilizce Öğretmenliği lisans programlarında bir takım değişikliklerin yapılmasını gerekli kılmıştır.

MEB’in ilköğretim ve ortaöğretim programlarında değişikliğe gitmesi ve AB ile yükseköğretimde bütünleşmeyi sağlayacak olan ders çıktılarına sahip olmak amacıyla YÖK 2006 yılında Öğretmen Yetiştirme Programlarında tekrar bir güncellemeye gitmiştir.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının son olarak eğitim fakülteleri bünyesinde öğretmen yetiştiren 25 lisans programını Mayıs 2018 tarihinde tekrardan güncellemiş ve güncellenen programlar Eylül 2018 tarihi itibarıyla uygulamaya konmuştur.

Bu çalışmanın amacı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca İngilizce Öğretmenliği lisans eğitim programlarında 1998, 2006 ve 2018 yıllarında yapılan yenilikleri karşılıklı olarak değerlendirmektir. Çalışma çıktıları ülkemizde sıkça dile getirilen yabancı dil eğitimi sorununa öğretmen yetiştirme bağlamında bir yaklaşım getirmeyi amaçlamaktadır.

Çalışma kapsamında, İngilizce öğretmenliği lisans programlarında kaldırılan, eklenen ve ders saatleri değiştirilen dersler ve bu derslerin içerikleri incelenmiştir. Çalışmada ayrıca, 21. yüzyıl yabancı dil öğretmen eğitimine yönelik alanyazın çalışmaları ile ülkemizin yabancı dil öğretim politikaları bağlamında yenilen programa yönelik bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, literatür taraması niteliğindedir. Çalışma nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi kullanılarak gerçekleştirilmesi bakımından nitel bir çalışmadır.

Çalışma Evreni

Çalışma kapsamında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca uygulamaya konulan 1998, 2006 ve 2018 yılı İngilizce Öğretmenliği lisans programları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılacak konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Doküman incelemesi, mevcut kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak sistemli incelenmesi olarak ifade edilmektedir. Başarılı bir doküman incelemesinin temel şartı, konuya ilişkin belgelerin bulunması, incelenmesi ve belli durum ya da görüşleri ortaya çıkartacak bir senteze varılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılabilmesidir (Karasar, 2007). Doküman incelemesinde, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca hazırlanan ve uygulama açıklamalarıyla birlikte yayınlanan 1998, 2006 ve 2018 yılına ait İngilizce öğretmenliği lisans programlarına ilgili kurumun internet sitesinden ulaşılmıştır. İncelenen programlar 1998, 2006 ve 2018 yılı programları olduğu için ilgili programlara yönelik yurt içi alanyazında yapılan çalışmalarda 1998 yılı sonrası öğretmen yetiştirmeye yönelik çalışmalara yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

1998, 2006 ve 2018 yılına ait öğretmen yetiştirme programları karşılıklı olarak incelenmiş, bu kapsamda “yeni eklenen, çıkarılan, dönemi ve/veya adı değiştirilen” dersler belirlenmiştir. Son olarak ilgili programlardaki değişiklikler yurt içinde yapılan alan yazın çalışmalarıyla birlikte değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde çalışma bulguları, 1998 ve 2006 yılı programlarında yapılan değişiklikler ve 2006-2018 yılında yapılan değişiklikler olmak üzere iki ana alt başlık olarak incelenmiştir.

1998 ve 2006 Yılı İngilizce Öğretmenliği Lisans Programlarının Değerlendirilmesi

2006 yılında öğretmenlik lisans programında yapılmaya ihtiyaç duyulan yeniliklerin gerekçelerini YÖK tarafından şu şekilde sıralamıştır (YÖK, 2007. Akt. Yavuz ve Topkaya, 2013):

- Bilimsel araştırmaların sonucunda ortaya çıkan bulgular ışığında programları düzenlemek
- Avrupa Yükseköğretim Alanındaki kriterlere uygun olarak program çıktılarını tanımlamak
- Temel eğitimde 2003 yılında Yapılandırmacı Yaklaşım temelinde yenilenen programlara uyum sağlamak.

1998 yılında yenilenen İngilizce Öğretmenliği lisans programında Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi, Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi, Drama İnceleme ve Öğretimi, İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Materyal Değerlendirme ve Uyarlama gibi öğretim becerilerine yönelik dersler programa eklenmiş ve ders sayıları artırılmıştır. 1998 yılı lisans programında dikkate değer diğer bir husus uygulama derslerine verilen önemdir. Lisans programının birinci döneminde Okul Deneyimi 1 dersi yer almaktadır. Aynı ders 4. sınıfta Okul Deneyimi II olarak devam etmekte, bu dersin bitiminde 2 saat teori ve 6 saat uygulamadan oluşan Öğretmenlik Uygulaması dersine yer verilmektedir. 1998 lisans programında belirtildiği üzere “Bu derste öğretmen adaylarının mümkün olduğu kadar erken bir aşamada, bir uygulama öğretmeni nezaretinde okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanıması amaçlanmaktadır (YÖK, 1998). 1998 yılı programında ilk yılının birinci ve ikinci döneminde üçer saat İngilizce Okuma- Konuşma ve Yazma Becerileri derslerine ayrı ayrı yer verilmiştir. 1998 programında göze çarpan diğer bir husus edebiyat derslerine fazlasıyla yer verilmesidir. Programda İngiliz Edebiyatına Giriş, Kısa Öykü İncelemesi ve Öğretimi, Roman İncelemesi ve Öğretimi, Drama İncelemesi ve Öğretimi, Şiir İncelemesi ve Öğretimi dersleri bulunmaktadır.

YÖK 2006 yılında İngilizce lisans programında çeşitli güncellemeler yapmıştır. 2006 yılında uygulamaya konulan İngilizce Öğretmenliği lisans programında bazı dersler kaldırılmış,

Yeni dersler eklenmiş veya bazılarında değişikliğe gidilmiştir. 2006 yılında uygulamaya konulan İngilizce Öğretmenliği lisans programında yapılan yenilikleri içeren, Yavuz ve Topkara (2013) tarafından hazırlanan özet bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: İngilizce Öğretmen Eğitimi 2006 Lisans Programında Yapılan Değişiklikler

Kaldırılan Dersler	Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi Türkçe Tümcce Bilgisi ve Anlam Bilim Okuma Becerileri I, II Yazma Becerileri I,II Okul Deneyimi I		
Eklenen Dersler	Dinleme ve Sesletim I, II Etkili İletişim Sözcük Bilim Türk Eğitim Tarihi Dil Becerilerinin Öğretimi I, II İkinci Yabancı Dil Drama Topluma Hizmet Özel Eğitim Karşılaştırmalı Eğitim Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi		
Dönemi Değişen Dersler	İleri Okuma Yazma (iki ders birleştirildi ve 1. ve 2. döneme alındı) Bilimsel Araştırma Yöntemleri (6. dönemden 4. döneme aktarıldı) Dilbilim I (4. dönemden 3. döneme aktarıldı) Dilbilim II (5. Dönemden 4. döneme aktarıldı) Dil Edinimi (3. Dönemden 4. döneme aktarıldı) Dil Öğretiminde Yaklaşımlar (4. dönemden 3. döneme aktarıldı)		
Saati Değişen Dersler	Bilimsel Araştırma Yöntemleri (6. dönem 3 saatten 4. dönem 2 saate alındı) Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi (6. Dönemdeki 3 saat alındı, 5 ve 6. döneme 4 er saate çıkarıldı)		
	1998 Programı 2006 Programı		
Değiştirilen Dersler	<table border="0" style="width: 100%;"> <tbody> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>İngilizce Dilbilgisi I,II İleri Okuma Becerileri İleri Yazma Becerileri Konuşma Becerileri I, II Öğretime Giriş İngiliz Edebiyatına Giriş I, II Gelişim ve Öğrenme Dilbilimine Giriş I,II İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar Planlama ve Değerlendirme Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi Hikâye İnceleme ve Öğretimi Drama İnceleme ve Öğretimi Şiir İnceleme ve Öğretimi</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Bağlamsal Dilbilgisi I, II İleri Okuma ve Yazma Becerileri I, II Sözlü İletişim Becerileri I, II Eğitim Bilimine Giriş İngiliz Edebiyatı I, II Eğitim Psikolojisi Dilbilim I, II İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I, II Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değer. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I,II Edebiyat ve Dil Öğretimi I, II</p> </td> </tr> </tbody> </table>	<p>İngilizce Dilbilgisi I,II İleri Okuma Becerileri İleri Yazma Becerileri Konuşma Becerileri I, II Öğretime Giriş İngiliz Edebiyatına Giriş I, II Gelişim ve Öğrenme Dilbilimine Giriş I,II İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar Planlama ve Değerlendirme Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi Hikâye İnceleme ve Öğretimi Drama İnceleme ve Öğretimi Şiir İnceleme ve Öğretimi</p>	<p>Bağlamsal Dilbilgisi I, II İleri Okuma ve Yazma Becerileri I, II Sözlü İletişim Becerileri I, II Eğitim Bilimine Giriş İngiliz Edebiyatı I, II Eğitim Psikolojisi Dilbilim I, II İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I, II Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değer. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I,II Edebiyat ve Dil Öğretimi I, II</p>
<p>İngilizce Dilbilgisi I,II İleri Okuma Becerileri İleri Yazma Becerileri Konuşma Becerileri I, II Öğretime Giriş İngiliz Edebiyatına Giriş I, II Gelişim ve Öğrenme Dilbilimine Giriş I,II İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar Planlama ve Değerlendirme Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi Hikâye İnceleme ve Öğretimi Drama İnceleme ve Öğretimi Şiir İnceleme ve Öğretimi</p>	<p>Bağlamsal Dilbilgisi I, II İleri Okuma ve Yazma Becerileri I, II Sözlü İletişim Becerileri I, II Eğitim Bilimine Giriş İngiliz Edebiyatı I, II Eğitim Psikolojisi Dilbilim I, II İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I, II Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değer. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I,II Edebiyat ve Dil Öğretimi I, II</p>		

Tablo 1’den de anlaşılacağı üzere, bazı derslerin içerikleri ve isimleri değiştirilirken (örneğin, İngilizce Dilbilgisi, Bağlamsal Dilbilgisi olarak düzenlenmiştir) bazı dersler tamamen kaldırılmış (örneğin, Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi, Türkçe Tümce Bilgisi ve Anlam Bilgisi), dil becerilerine yönelik dersler ise bir ders altında birleştirilmiştir (örneğin, İleri Okuma Becerisi ve İleri Yazma Becerisi dersleri, İleri Okuma ve Yazma Becerileri I, II olarak yeniden düzenlenmiştir). Lisans eğitiminin ilk yılında İleri Okuma Yazma I-II, Dinleme ve Sesletim ve Bağlamsal Dilbilgisi gibi dil yeterliğine yönelik dersler verilirken, ilerleyen dönemlerde İngilizce’nin öğretimini kapsayan yöntem derslerine ağırlık verilmiştir. Birinci sınıfta verilen Okul Deneyimi I dersi 2006 yılında kaldırılmış, 1998 programının son sınıfının birinci döneminde uygulanan Okul Deneyimi, ikinci dönemdeki Öğretmenlik Uygulaması dersi aynen kalmıştır. 1998 programında yer alan Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi, Hikaye İnceleme ve Öğretimi, Drama İnceleme ve Öğretimi ve Şiir İnceleme ve Öğretimi dersleri kaldırılarak 2006 programında Edebiyat ve Dil Öğretimi I-II dersi tek bir ders olarak eklenmiştir.

1998 ve 2006 programları arasında dikkat çeken diğer bir fark, meslek bilgisi derslerinde yapılan değişikliklerdir. 1998 programında meslek bilgisi dersleri “Öğretmenlik Formasyonu Dersi” olarak adlandırılmaktadır. 2006 programında ise dersler “alan bilgisi dersleri”, “meslek bilgisi dersleri” ve “genel kültür dersleri” olarak 3 alana ayrılmıştır. 2006 yılında, 1998 programında öğretmenlik formasyonu dersleri olarak adlandırılan dersler, meslek bilgisi dersleri kategorisine alınmıştır. 1998 ve 2006 programlarında yer alan meslek bilgisi derslerine ilişkin bilgiler Tablo 2’ de yer almaktadır.

Tablo 2. 1998 ve 2006 Programlarında Meslek Bilgisi dersleri

1998 Programı	2006 Programı
Birinci Yıl	
Öğretmenlik Mesleğine Giriş	Eğitim Bilimine Giriş
Okul Deneyimi I	Eğitim Psikolojisi
İkinci Yıl	
Gelişim ve Öğrenme	Öğretim İlke ve Yöntemleri
Öğretimde Planlama ve Değerlen.	Özel Öğretim Yöntemleri I
	Öğretim Teknolojileri ve Mat. Tasarım
Üçüncü Yıl	
Özel Öğretim Yöntemleri I	Sınıf Yönetimi
Öğretim Tek. Ve Materyal Geliş.	Ölçme ve Değerlendirme
Sınıf Yönetimi	
Dördüncü Yıl	
Okul Deneyimi II	Okul Deneyimi

Rehberlik
Öğretmenlik Uygulaması

Rehberlik
Özel Eğitim
Karşılaştırmalı Eğitim
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi
Öğretmenlik Uygulaması

Tablo 2 incelendiğinde, meslek bilgisi grubunda yer alan derslere göre 1998 programını 2006 programında ayıran en belirgin değişikliğin, 1998 programında birinci dönemde verilen Okul Deneyimi dersinin dördüncü dönemde verilmiş olmasıdır. 1998 programı hem birinci sınıfta hem de son sınıfın iki döneminde öğretmen adaylarına okul uygulamasına katılma imkanı sunmaktadır. Ayrıca 2006 programında, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Karşılaştırmalı Eğitim, Özel Eğitim, Eğitim Psikolojisi, Ölçme ve Değerlendirme ile Öğretim İlke ve Yöntemleri derslerinin uygulama konduğu görülmektedir. Her iki program benzer ders içeriklerine sahip olmakla birlikte, 1998 yılı programına kıyasla 2006 yılında meslek bilgisi derslerinin sayı ve çeşitliliğinin artırıldığı söylenebilir.

2006 ve 2018 Yılı İngilizce Öğretmenliği Lisans Programlarının Değerlendirilmesi

2018 yılında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının öğretmen yetiştirme programlarında yaptığı güncelleme öncesinde, Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 19.01.2018 tarih ve 15 sayılı Kararı ile ilk ve ortaokul İngilizce dersi öğretim programlarında aynı tarih ve 40 sayılı Kararı ile ise ortaöğretim İngilizce dersi öğretim programında güncelleme yapmıştır. Yenilenen programlarda önceki programlardan farklı olarak özellikle değerler eğitimi üzerine vurgu yapılmıştır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 2018-2019 öğretim yılında uygulamaya koyduğu öğretmen yetiştirme programlarında bir takım değişikliklere gidilmiştir. Öğretmenlik lisans programlarının toplam kredileri uluslararası standartlar gözetilerek makul bir seviyeye çekilmiş toplam ulusal krediler, 140-150 arasında verilmiştir. Bunun yapılmasının temel amacı, öğretmen adaylarının ders dışında sosyal ve kültürel faaliyetlere etkin katılabilmesinin önünü açmaktır. Öğretmenlik Meslek Bilgisi (MB) ve Genel Kültür (GK) derslerinin ulusal kredileri ve AKTS'leri (Avrupa Kredi Transfer Sistemleri) bütün programlarda eşitlenmiştir. 2006 programında yer alan Meslek Bilgisi derslerinin (Eğitime Giriş, Öğretmenlik Uygulaması 1 ve Öğretmenlik Uygulaması 2 dersleri hariç) dönemleri farklılaştırılmıştır. Böylelikle lisans programları arasında eşdeğer olan Meslek Bilgisi derslerinin her dönem açılması sağlanarak

alttan veya üstten ders almak isteyen öğrencilere kolaylık sağlanmıştır. Programlardaki seçmeli dersler arttırılmış olup bütün programlarda seçmeli derslere %25 oranında yer verilerek Bologna sürecine uyum sağlanmıştır. Programlardaki meslek bilgisi, genel kültür bilgisi ve alan eğitimi (AE) seçmeli derslerinin sayısı, adları ve içeriklerindeki dağılımlar giderilmiş olup lisans programlarının üçüncü döneminden itibaren her döneme seçmeli dersler eklenmiştir. Ayrıca bütün programlar için ortak meslek bilgisi ve genel kültür bilgisi seçmeli ders havuzları oluşturulmuştur. 2018 programında olabildiğince derslerin kısa içeriklerine yer verilerek bunların öğretim elemanlarınca oluşturulacak ders bilgi paketlerinin hazırlanmasında yol gösterici olması ve içerikler yönünden yükseköğretim kurumları arasında asgari bir standartlaşmanın sağlanması amaçlanmıştır (www.yok.gov.tr).

YÖK tarafından 2018-2019 öğretim yılından itibaren birinci sınıflardan başlamak üzere uygulamaya konulan İngilizce öğretmenliği lisans programını 2006 yılı programından ayıran en belirgin özelliği programdaki ders saatleri ve oranları olmuştur. 2006 programında alan eğitimi programın %58'ini, meslek bilgisi %27'sini ve genel kültür grubu %15'ini oluştururken, 2018 programının %48'ini alan eğitimi, %34'ünü meslek bilgisi ve %18'ini genel kültür grubu dersleri oluşturmaktadır. Programın seçmeli derslere olanak verecek şekilde daha esnek ve alan bilgisine yönelik derslerin ağırlıklı olduğu bir yapıya dönüştürüldüğü görülmektedir. Yenilenen programda yapılan değişikliklere Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. İngilizce Öğretmen Eğitimi 2018 Lisans Programında Yapılan Değişiklikler

Kaldırılan Dersler	
	Etkili İletişim
	Bağlamsal Dilbilgisi I, II
	İngilizce Türkçe Çeviri
	Türkçe İngilizce Çeviri
	Sözcük Bilgisi
	Okul Deneyimi
	Anlatım Becerileri
	Özel Öğretim Yöntemleri I, II
	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I, II
	Drama
	Karşılaştırmalı Eğitim

Eklenen Dersler	
	Eğitim Sosyolojisi Eğitim Felsefesi Okuma Becerileri I, II Yazma Becerileri I, II İngilizcenin Yapısı Eleştirel Okuma ve Yazma İngilizce Öğretim Programları İngilizce Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları Eğitimde Ahlak ve Etik Öğretmenlik Uygulaması II Öğretim Teknolojileri
Dönemi Değişen Dersler	
	Yabancı Dil (V ve VI. Yarıyıldan 1 ve 2. yarıyıllara aktarıldı) Topluma Hizmet Uygulamaları (VI. yarıyıldan VII. yarıyıla aktarıldı) Çeviri (tek ders olarak VII. Yarıyıla alındı) Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, II (VII ve VIII. yarıyıldan I ve II. yarıyıla aktarıldı) Okullarda Rehberlik (VII. Yarıyıldan VIII. yarıyıla aktarıldı)
2006 Programı	
2018 Programı	
Değiştirilen Dersler	
Bilgisayar I, II Eğitim Bilimine Giriş Türkçe I: Yazılı Anlatım Türkçe II: Sözlü Anlatım Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dil Becerilerinin Öğretimi I, II Edebiyat ve Dil Öğretimi I, II Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Geliştirme Özel Eğitim Rehberlik İkinci Yabancı Dil	Bilişim Teknolojileri I, II Eğitime Giriş Türk Dili I Türk Dili II Eğitimde Araştırma Yöntemleri İngilizce Dil Becerilerinin Öğretimi I, II Dil ve Edebiyat Öğretimi I, II İngilizce Öğretiminde Sınav Hazırlama İngilizce Öğretiminde Ders İçeriği Geliştirme Özel Eğitim ve Kaynaştırma Okullarda Rehberlik Yabancı Dil

Tablo 3'e bakıldığında, 2018 programıyla birlikte bazı derslerin tamamen kaldırıldığı, bazılarının dönem ve isimlerinin değiştirildiği, bir takım derslerin ise programa eklendiği görülmektedir. 2018 programıyla birlikte alan eğitimine yönelik derslerde yapılan değişiklikler incelendiğinde ise alan eğitimi derslerinin 101 saatten 71 saate düşürüldüğü görülmektedir. 2006 programında birinci sınıfın iki döneminde üçer saat bulunan Bağlamsal Dilbilgisi dersi kaldırılmıştır. İleri Okuma ve Yazma dersi kaldırılarak yerine Okuma Becerileri I-II ve Yazma Becerileri I-II her iki dönemde ikişer saat olarak konulmuştur. Böylelikle dil becerileri derslerinin dil yeterliklerine göre ayrılarak programdaki ağırlıklarının artırıldığı görülmektedir. 2018 programının alan eğitimi derslerinin yıllara dağılımına bakıldığında, 1. yıl dil yeterliklerini geliştirmeye yönelik derslerden, 2. yıl edebiyat ve dil bilimi, 3. ve 4. yıl ise alan

eğitimine yönelik derslerden oluşmaktadır. Öğrencilerin lisans eğitiminin ilk yılında İngilizce dil yeterliği geliştirilmeleri, 3. ve 4. yıllarda ise alan eğitimine odaklanmaları hedeflenmiştir. 2018 programında 2. yarıyılıda İngilizcenin Dil Yapısı adında yeni bir ders eklenmiştir ve dersin açıklamasında İngilizcenin sözcük ve tümce yapısı; basit, birleşik ve karmaşık tümce yapıları; zaman, kip, görünüş, çatı ve bunların bağlama uygun kullanımları ele alınması önerilmektedir. Temel dilbilgisi konularının yerine dilin yapısını tanımaya yönelik bir ders içeriğinin sunulması öğretmen adaylarının öğretecekleri dili analiz edebilmelerini sağlamakta, ayrıca 2. dönem alınacak olan Dilbilim derslerine altyapı oluşturmaktadır.

Yenilenen programda 3. yarıyıldan itibaren alan eğitimi, meslek bilgisi ve genel kültür bilgisi alanlarında açılmak üzere seçmeli dersler eklenmiştir. Ders çeşitliliğiyle programa esneklik katılıp, öğrencilerin talep ve istekleri doğrultusunda düzenleme yapılabilmesinin önü açılmaktadır. Programda 3. yarıyılıda alan eğitimi grubunda yer alan Anlatım Becerileri dersi kaldırılarak yerine Eleştirel Okuma ve Yazma dersi eklenmiştir. Programda yer alan ders içeriği hakkındaki bilgilendirme notunda, dersin amacının İngiliz dili eğitimi alanında seçilen güncel çalışmaların irdelenerek özetleme ve raporlama yapılması ve karşılaştırmalı metinlerin incelenerek özgün metin üretilme ifadeleri yer almaktadır. Böylelikle, öğretmen adaylarının özellikle İngilizce konuşma ve yazma gibi üretimsel dil becerilerinin geliştirilmesi sağlanmıştır.

2006 yılı programında yer alan ve içerik bakımından birbiriyle örtüşen Özel Öğretim Yöntemleri ve Dil Becerilerinin Öğretimi dersleri, 2018 yılı programında kaldırılarak yerine İngilizce Dil Becerilerinin Öğretimi I ve II dersleri eklenmiştir. Ayrıca, önceki programdan farklı olarak 2018 yılı programında alana özgü olarak tasarlanan İngilizce Öğretiminde Sınav Hazırlama ve İngilizce Öğretiminde Ders İçeriği Geliştirme dersleri eklenmiştir. Böylelikle, İngilizce öğretmen adaylarının kendi alanlarına yönelik program içerikli ders almaları sağlanmıştır. Yenilenen programda alan eğitiminde yer alan derslerin neredeyse tamamının kredileri azaltılmış, derslerin uygulama kredileri ise kaldırılmıştır. 2006 yılı programında 3. ve 6. dönemlerde yer alan İngilizce-Türkçe Çeviri ile Türkçe-İngilizce Çeviri dersleri tek derse indirilerek yedinci dönemde tek bir ders olan Çeviri dersi olarak yeniden düzenlenmiştir. Böylelikle, 2006 yılı programında birbirinin tamamı olan ancak farklı dönemlerde verilen Çeviri dersinin tek dönemde ve öğrencilerin dil yeterliklerinin olgunlaştığı son sınıfta verilmesi hedeflenmiştir.

Yenilenen İngilizce Öğretmenliği lisans programında, meslek bilgisi derslerinin kredileri genel olarak azaltılmış, diğer alanlarda olduğu gibi derslerdeki uygulama saatleri

kaldırılarak derslere sadece teorik olarak yer verilmiştir. Derslerde çeşitlilik sağlanmış ve 3. dönemden başlamak üzere seçmeli ders saatleri eklenmiştir. 2006 programında birinci yarıyılıda Eğitim Bilimine Giriş olarak yer alan dersin adı Eğitime Giriş olarak değiştirilmiştir. Dersin içeriği incelendiğinde, eski programda dersin içeriğinin diğer meslek bilgisi grubu dersleriyle örtüşürken yenilenen programda daha sade ve güncel içeriğe kavuşturulduğu söylenebilir. Yenilenen programda meslek bilgisi grubuna Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Eğitimde Ahlak ve Etik dersleri eklenmiştir. Ayrıca alan bilgisinde olduğu gibi lisans programının son 4 yarıyılında meslek bilgisi grubunda verilmek üzere seçmeli dersler eklenmiştir. 2006 programında 4. yarıyılıda Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım olarak yer alan ders 3. yarıyılı alınmış ve dersin adı Öğretim Teknolojileri olarak değiştirilmiştir. Dersin içeriği incelendiğinde, yenilenen programda ders içeriğinin güncellenerek sadeleştirildiği ve alana özgü çalışmaların yapılması önerildiği görülmektedir. 2006 programında 4. yarıyılıda yer alan Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi Eğitimde Araştırma Yöntemleri olarak değiştirilmiştir. Ders içerikleri karşılaştırıldığında ise eski programa benzer bir içerikte olduğu ancak yeni programda eğitimde aksiyon araştırması konusunun eklendiği görülmektedir.

Yenilenen programda, Bilimsel Araştırma Yöntemlerine benzer şekilde Ölçme ve Değerlendirme dersinin adı Eğitimde Ölçme Değerlendirme olarak değiştirilmiştir. Ders içeriği ise yenilenen programda sadeleştirilmiştir. 2006 programında 1. dönem Okul Deneyimi, 2. dönem ise Öğretmenlik Uygulaması dersleri bulunmaktaydı. Yenilenen programda bu dersler birbirinin tekrarı olduğu için aynı isimle Öğretmenlik Uygulaması 1 ve 2 olarak değiştirilmiştir. Yenilenen programda dersin kredileri arttırılmıştır. 2006 programında son sınıfta yer alan Karşılaştırmalı Eğitim dersi yenilenen programda kaldırılmıştır ve bu dönemde Okullarda Rehberlik dersi eklenmiştir. 2006 programında 7. yarıyılıda Rehberlik ve Özel Eğitim adında iki ayrı ders bulunmaktaydı, yenilenen programda bu dersler Özel Eğitim ve Kaynaştırma ve Okullarda Rehberlik dersi olarak yeniden yapılandırılmıştır.

2006 programında Özel Öğretim Yöntemleri 1 ve 2 olarak meslek bilgisi grubunda iki ders bulunmaktaydı ve bu ders her ne kadar meslek bilgisi grubunda yer alsada alan eğitiminde görev yapan öğretim elemanları tarafından verilmekteydi. Bu dersin içeriğinin net olarak belirlenmediği için alan eğitimine yönelik olan diğer derslerle çakıştığı görülmekteydi. Bu dersin kaldırılarak alan öğretimine yönelik İngilizce Öğretim Programları, İngilizce Öğretiminde Ders İçeriği Geliştirme ve İngilizce Öğretiminde Sınav Hazırlama dersleri eklenmiştir.

Yenilenen programda genel kültür grubunda yer alan dersler incelendiğinde; bu derslerin 1. ve 2. döneme toplanarak dersler arasında bir bütünlüğün sağlandığı görülmektedir. Derslerin isimlerinde bir takım değişiklikler yapılmıştır: Türkçe 1 Yazılı Anlatım ve Türkçe 2 Sözlü Anlatım dersleri Türk Dili 1 ve Türk Dili 2 olarak değiştirilmiştir. Bilgisayar 1 ve 2 dersi ise Bilişim Teknolojileri 1 ve 2, İkinci Yabancı Dil 1 ve 2 ise Yabancı Dil 1 ve 2 olarak düzenlenmiştir. Genel kültür grubunda yer alan yabancı dil dersleri erken dönemlere çekilmiş ve genel kültür grubunda daha fazla seçmeli derse yer verilmiştir. Ayrıca Bilgisayar dersinin adı ve içeriği güncellenerek günümüz ihtiyaçlarına uygun hale getirilmeye çalışılmıştır. Ancak söz konusu ders için belirlenen süre dikkate alındığında fazla konu eklendiği söylenebilir.

2006 programında genel kültür grubunda yer alan ancak alan eğitimi kapsamında değerlendirilen Drama dersi yenilenen programda kaldırılmıştır. Benzer şekilde 2006 programında genel kültür grubunda yer alan ancak meslek bilgisi grubunda yer alması gereken Türk Eğitim Tarihi dersi yenilenen programda meslek bilgisi grubuna alınmıştır. 2006 programında Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi de genel kültür grubu derslerinden alınarak meslek bilgisi dersleri grubuna dâhil edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Öğretmen eğitiminin öğrenci başarısı ve öğretmen niteliğinin belirlenmesinde önemli bir etkiye sahip olduğu birçok çalışmada ortaya konmuştur (Darling-Hammond ve Youngs, 2002; Rivkin, Kain ve Hanushak, 2005). Hızla değişen dünyanın gereksinimleri doğrultusunda bireyler yetiştirmek ancak eğitim yoluyla sağlanabilir ve bilginin bu kadar hızlı değiştiği ve gereksinimlerin farklılaştığı bir dünyada öğretmen eğitiminin ne şekilde yapılandırılması gerektiğine yönelik çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Ancak yabancı dil öğretmenlerinin diğer branşlardan farklı olarak üstesinden gelmesi gereken bir takım zorluklar bulunmaktadır. Bunlar; yabancı dil yeterliklerini geliştirmek, hedef dilin kullanıldığı coğrafyanın dışında, farklı kültürel ortamlarda öğretim yapmak, alan yazındaki güncel çalışmaları sınıf içinde uygulamak ve mesleki gelişmelerinin devamlılığını sağlamaktır (Gonzalez, 2000).

1998 ve 2006 yılı İngilizce Öğretmenliği lisans programlarına yönelik yurtiçi alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında, çalışmaların genellikle programın belli bir boyutu üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Erozan (2005) 1998 programında yer alan dil yeterliğinin geliştirilmesine yönelik dersleri incelemiştir ve bu derslerde öğrencilerin İngilizce'yi kullanabilecekleri uygulamalara yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Seferoğlu

(2006) ise 1998 yılı programında yer alan yöntem bilgisi derslerini incelemiş ve öğrencilerin daha fazla uygulama yapmalarını sağlayacak mikro-öğretimin programlarda işe koşulması gerektiğini vurgulamıştır.

2006 yılı programına yönelik yapılan çalışma sonuçlarında; programda hedef dilin kültürüne yönelik derslerin eklenmesi (Ögeyik, 2009); uygulamaya ve İngilizce dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik derslerin attırılması (Çoşkun ve Daloğlu, 2010); üst düzey düşünme becerilerinin desteklemesi (Hismanoğlu, 2012); programın kuram- uygulama dengesinin sağlanması ve felsefesinin açıkça ifade edilmesi (Karakaş, 2012) gerektiği belirtilmiştir. Yavuz ve Topkara'nın (2013) çalışma sonucunda ise 2006 yılı programında Okul Deneyimi I ve İleri Yazma Becerileri derslerinin kaldırılması katılımcılar tarafından eleştirilirken, programın daha esnek bir yapıya kazandırılması ve eğitim fakültelerinin kendi programlarını yapabilme hakkına sahip olması gerektiği önerilmektedir. Çalışma kapsamında ayrıca derslerin programdaki sıralanış düzeninin yeniden güncellenmesi ve dil yeterliğini geliştirmeye yönelik derslerinin arttırılması önerilmektedir. Gürsoy (2013) ise 2006 yılı programında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersini incelemiştir. Çalışma sonucunda, bu dersin içeriğinin güncellenerek “yansıtıcı uygulamalara” yer verecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Uzun (2016) çalışmasında 2006 programında yer alan dersler hakkında öğrenci görüşlerini incelemiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin İngilizce'nin öğretimine (alan öğretimine) yönelik olan Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi, Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşımlar, Okul Deneyimi, Yabancı Dilde Materyal İnceleme ve Değerlendirme, Ölçme ve Değerlendirme, Sözlü İletişim Becerileri, Öğretmenlik Uygulaması gibi uygulamalı dersleri faydalı bulduğu ancak kuram ağırlıklı olan İngiliz Edebiyatı, Dil Edinimi, Bilgisayar, Türk Eğitim Tarihi, Karşılaştırmalı Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi ve Sınıf Yönetimi gibi dersleri faydalı bulmadığı ortaya çıkmıştır.

Çelik (2019) doktora tez çalışmasında 2006 yılı programını öğrenci, öğretim elemanı ve İngilizce öğretmenleri görüşleri doğrultusunda değerlendirmiştir ve çalışma sonucu Uzun (2013)'ün çalışmasını destekler nitelikte bulgulara ulaşılmıştır. İngilizce öğretmenliği son sınıf öğrencileri alan eğitime yönelik uygulamalı dersleri kişisel ve mesleki gelişimleri açısından önemli bulurken, meslek bilgisi grubunda yer alan kuram ağırlıklı olan derslerin kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sunmadığını düşünmektedir. Çalışma çıktısında, öğretim elemanlarının ve İngilizce öğretmenlerinin programda yer alan ve İngilizce dil yeterliklerini geliştirmeye yönelik dersleri yetersiz bulduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin yabancı dil

öğretimine yönelik uygulama yapabilecekleri derslerin sayılarının artırılması ayrıca çalışma kapsamında önerilmektedir.

Memduhoğlu ve Çelik (2015) Yüzüncü Yıl Üniversitesinde öğrenim gören ve İngilizce öğretmeni olmayı planlayan öğrencilerle İngilizce öz yeterlik algılarını belirlemeye çalışmıştır. Çalışma bulgularında, öğretmen adaylarının İngilizce dil yeterlik algıları orta düzeye yakın bulunmuş ve öğrencilerin özyeterlik algıları en yüksek okuma becerilerinde, en düşük ise dinleme becerilerinde olduğu belirlenmiştir.

Alanyazında yapılan çalışma çıktıları incelendiğinde, 2006 yılı İngilizce öğretmenliği lisans programının gerek İngilizce öğretimindeki yenilikler, gerekse teknolojik gelişmelere paralel olarak güncellenmesi gerektiği ortaya konmuştur.

2018 öğretim yılında güncellenerek uygulamaya konulan İngilizce öğretmenliği lisans programıyla bir takım önemli değişikliklere gidildiği söylenebilir. Öncelikle İngilizce dil yeterliğine yönelik derslerin güncellenerek özellikle lisans eğitiminin ilk yılının dil becerilerine yönelik derslere ayrılması önemli bir gelişme olarak görülmektedir. Dünyadaki İngilizce öğretmenlerinin çoğunun anadili İngilizce değildir ve İngilizce'yi öğretebilmek için anadili İngilizce olan bireyler kadar dil yeterliğine sahip olmaları gerekmemektedir (Canagarajah, 1999) ancak İngilizce dil yeterliği, özellikle anadili İngilizce olmayan öğretmenlerin mesleki güvenlerinin temelini oluşturmaktadır (Lange, 1990). Dil yeterliği bu kapsamda İngilizce öğretmen eğitiminin en önemli bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Alanyazında öğretmenlerin öğretilen yabancı dildeki yeterliklerine yönelik yapılan çalışmalarda öğretmenlerin özellikle kelime ve akıcı konuşma, telaffuz, dinleme ve yazma becerilerinde sıkıntılar yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Reves ve Medgyes, 1994; Samimy, Brutt-Griffler, 1999). Nitekim Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin 2019 Yükseköğretim Kurumları Giriş Sınavı verilerinde yabancı dil İngilizce alanından üniversite sınavına giren öğrencilerin seksen İngilizce sorusundan ortalama yirmi dokuz soruyu cevaplayabildikleri görülmektedir (ÖSYM, 2019). İlk ve ortaöğretimde azalan İngilizce ders saatleri ve İngilizce'nin ülkemizde yabancı dil olarak öğretildiği düşünüldüğünde, 2018 programında dil yeterliğine yönelik dersler her ne kadar okuma, yazma, dinleme ve sesletim olarak ayrı ayrı yer verilse de İngilizce öğretmen adaylarını yetiştirmede yetersiz kalmaktadır. İngilizce öğretmenliği lisans eğitim programında özellikle İngilizce üretimsel becerileri (konuşma ve yazma) geliştirmeye yönelik daha fazla dersin 4 yıl boyunca programa eklenmesi gerekmektedir.

2018 yılı programında yapılan diğer bir değişiklik, 2006 yılı programında her ders için ayrı ayrı belirtilen uygulama kredilerinin tamamen kaldırılmasıdır. Yaman (2018) 2006 programında yer alan uygulamalı derslerin tamamının 2018 programında kuramsal bir yapıya dönüştürülmesini kuram-uygulama dengesi açısından ciddi bir zafiyet olarak görmektedir. Ancak 2018 programının uygulama yönergesinde derslerde uygulama yapılabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca 2006 yılı programında her ne kadar uygulama ve kurama ayrı kredilerle yer verilse de söz konusu programda uygulama-kuram dengesinin gözetilmediği çeşitli çalışmalarla ortaya konmuştur (Seferoğlu, 2006; Coşkun ve Daloğlu, 2010; Karakaş, 2012; Göktepe, 2015; Uzun, 2016).

2018 programında bakımından farklı uygulamalara neden olabilen Özel Öğretim Yöntemleri ve Drama gibi derslerin kaldırıldığı ve ders içeriklerinde sadeleşmeye gidildiği görülmektedir. Farklı dersler ile içerik bakımından çakışmalara neden olan Özel Öğretim Yöntemleri dersinin kaldırılarak alan öğretimine yönelik İngilizce Öğretim Programları, İngilizce Öğretiminde Ders İçeriği Geliştirme ve İngilizce Öğretiminde Sınav Hazırlama gibi konu ve içerikleri netleştirilmiş alan derslerinin programa eklenmesi olumlu bir gelişmedir. Ayrıca 2006 programında yer alan ve birbirinin devam olması beklenen ancak 2. ve 6. yarıyılıda verilen İngilizce-Türkçe ve Türkçe-İngilizce Çeviri derslerinin tek ders altında ve öğrencilerin dil yeterliklerini geliştirdiği varsayılan son sınıfta verilmesi ders hedeflerinin etkili bir şekilde işe koşulabilmesi bakımında oldukça önemlidir. Benzer şekilde, 2018 programında yer alan derslerin içeriklerine program uygulama yönergesinde net olarak yer vermek, birbiriyle örtüşen dersleri tek ders altında birleştirmek ve derslerde sadeleşmeye gitmek, programda yer alan dersler arasındaki öncelik-sonralık ilişkisi kurmak ve tekrara düşmemek bakımından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Alanyazındaki çalışmalarda 2006 yılı programına yöneltilen önemli eleştirilerden biri okullarda uygulama derslerinin yetersizliğidir (Coşkun ve Daloğlu 2010, Seferoğlu, 2006). Programlarda yer alan gözlem amaçlı Okul Deneyimi dersinin sadece bir dönem ve sınırlı saatlerde verilmesi öğretmenlik mesleğine hazırlanmak açısından yetersizdir (Enginarlar, 1996). Bu kapsamda 2018 programında Okul Deneyimi dersinin kaldırılarak Öğretmenlik Uygulaması I ve II olarak yer verilmesi ve ders saatlerinin artırılması önemli bir gelişmedir. Ancak Senemoğlu'nun da belirttiği gibi (1991) uygulama dersleri hizmet öncesi eğitimin kalbindedir ve bu dersler öğretmen adaylarının öğrendikleri teorik bilgiyi uygulamayla birleştirmelerine ve yansıtıcı öğretmenler olmalarına katkı sağlamaktadır. Bu nedenle bu

derslerin saatlerinin artırılması ve programda daha erken dönemlerde okullarda uygulama derslerine yer verilmesi gerekmektedir. Ayrıca derslere danışmanlık yapacak öğretim elemanları ile okullardaki rehber öğretmenlerin öğrencilerle düzenli aralıkla görüşmeler yaparak öğretmen adaylarına düzenli rehberlik hizmeti sunmaları öğrenci uygulamalarına yönelik geri bildirim sunmak bakımından oldukça önemlidir.

Yenilenen program alan bilgisi, genel kültür bilgisi ve meslek bilgisi alanında her dönem seçmeli derslerin açılmasına imkân vermektedir. Bu uygulama ile programlar daha esnek bir yapıya dönüşmekte ve öğretmen adaylarının farklılaşan ihtiyaçlarına cevap vermekte yaşanan sıkıntıların ortadan kaldırılmasına yardımcı olmaktadır.

Yabancı dil öğretmen eğitiminde hedef dilin kültürünü tanıma önemli bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır. İngilizce, ülkemizde yabancı dil olarak öğretilmektedir ve yabancı dil öğretmenlerinin öğrettikleri dilin kültürüne ilişkin öğeleri tanıyıp bunları derslerinde etkin bir şekilde işe koşmaları beklenmektedir. Yenilenen programda her ne kadar genel kültür bilgisi alanında seçmeli ders havuzuna yer verilse de programda hedef dilin kültürünü tanımaya yönelik derslerin zorunlu olarak verilmesiyle uygulamanın daha güçlü ve bağlayıcı olması sağlayabilirdi.

Öneriler

Yenilenen 2018 yılı programında, dersler arasında öncelik-sonralık ilişkisinin gözetilerek derslerin verildiği dönemlerin düzenlendiği, derslerin içerikleri netleştirilerek sadeleştirildiği ve alana yönelik, daha net bir yapıya dönüştürüldüğü söylenebilir. Ayrıca programdaki seçmeli dersler sayesinde programın esnek bir yapıya kazandırıldığı söylenebilir. Ancak, zorunlu eğitim kapsamında sunulan İngilizce derslerinin yetersizliği düşünüldüğünde, İngilizce dil yeterliğine yönelik derslerin lisans eğitimi boyunca 4 yıl süreyle verilmesi ve hedef dilin kültürünü tanımaya yönelik derslere programlarda zorunlu ders olarak yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Programda uygulama derslerine daha fazla yer verilerek öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliklerinin artırılması ve programdaki uygulama-kuram dengesinin gözetilmesi sağlanmalıdır. İngilizce öğretmen adayları lisans eğitiminde benzer bir programla yetişip farklı sosyo-ekonomik yapıdaki okullarda görev yapabilmektedir. Hatta İngilizce öğretmenleri ilk ve ortaöğretim dışında yükseköğretimde de İngilizce derslerine girebilmektedir. Bu kapsamda, lisans eğitiminin farklı öğretim kademelerine yönelik staj imkânını sunabiliyor olması gerekmektedir. Ayrıca İngilizce'yi öğrenen kitlenin çeşitliliği

gözetildiğinde (okul öncesi, ilk, orta ve lise ile yükseköğretim veya özel amaçlı dil öğrenimi) bu gruplara yabancı dil olarak İngilizce'nin ne şekilde öğretilmesi gerektiğine yönelik derslere program içerisinde yer verilmesi gerekmektedir. Bu durumda farklı öğretmenlik branşlarında olduğu gibi (Matematik, fen gibi) lisans eğitiminde ilköğretim/çocuklara ve ortaöğretim/yetişkinlere İngilizce öğretimine yönelik özel branşlaşmalara da gidilebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı ilk ve ortaöğretim kurumlarında 2018 yılında yaptığı program yenileme çalışmalarında göze çarpan bir özellik, özellikle ortaöğretim programlarında proje tabanlı öğrenme, otonom öğrenme ve işbirlikçi öğrenmenin önemi üzerinde durulmasıdır. Holec'in (1981) tanımıyla otonom öğrenci, pasif kendisine sunulan öğretim programına sadık kalan ve sadece kendisine sunulanlarla yetinen bir birey yerine, kendi öğreniminin sorumluluğunu alan, öğretim programına katkıda bulunabilen aktif bir bireydir. Söz konusu programların uygulanmasına rehberlik edecek öğretmenlerin bu yeterlikleri çok iyi anlamlandırması ve öğretimde işe koşabilmesi beklenmektedir. Bu kapsamda, İngilizce öğretmenliği öğretmen yetiştirme programlarının da otonom öğrenmeyi destekleyici nitelikte olması gerekmektedir.

Makalenin Bilimdeki Konumu

Eğitim Bilimleri/ Yabancı Diller Eğitimi /İngilizce

Makalenin Bilimdeki Özgünlüğü

Yabancı dil öğretimi, eğitim sistemimizde her zaman güncelliği koruyan konulardan biri olmuştur ve son yıllarda yabancı dil öğretiminin niteliğini attırmak adına gerek öğretim programlarında, gerekse öğretmen eğitiminde bir takım düzenlemelere gidildiği görülmektedir. Çalışma, 2018 yılında uygulamaya konulan İngilizce öğretmeni yetiştirme programının önceki öğretmen yetiştirme programlarıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Öğretmen yetiştirme programları yeni güncellendiği için alanyazında söz konusu programın önceki programlarla birlikte karşılıklı olarak değerlendirildiği çalışmalar sınırlıdır. Bu kapsamda çalışmanın, ülkemizde sıkça dile getirilen yabancı dil öğretimi sorunlarına öğretmen eğitimi temelinde ışık tutması ve ilgili çalışmalarla birlikte İngilizce öğretmen eğitimi programlarımızın değerlendirilmesine katkı sunması bakımından önemli görülmektedir.

Kaynakça

- Canagarajah, A. (1999). *Resisting linguistic imperialism in English language teaching*. Oxford: Samimy, R., & Brutt-Griffler, J. (1999). To be a native or nonnative speaker: Perceptions of "nonnative" students in a graduate TESOL program. In G. Braine (Ed.), *Nonnative educators in English language teaching*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Çoskun, A. & Daloğlu, A. (2010). Evaluating an English language teacher education program through Peacock's model. *Australian Journal of Teacher Education*, 35 (6), 23-42.
- Çelik, Ş.N. (2019). *Türkiye'de Uygulanan İngilizce Öğretmenliği Lisans Eğitim Programının, Öğrenci, Öğretim Elemanı ve İngilizce Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van: yayınlanmamış doktora tezi.
- Darling-Hammond, L., & Youngs, P. (2002). Defining highly qualified teachers: What does scientifically-based research actually tell us? *Educational Researcher*, 31(9), 13-2.
- EF English Proficiency Index. (2015). EF EPI Index 2015. <https://www.ef.com.tr/epi/> Erişim tarihi: 17 Nisan 2018
- Erozan, F. (2005). *Evaluating the language improvement courses in the undergraduate ELT curriculum at Eastern Mediterranean University: A case study*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara: yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- González, A. (2000). The new millennium: More challenges for EFL teachers and teacher educators. *Colombian Applied Linguistics Journal*, 2, 5-14.
- Gürsoy, E. (2013). Improving Practicum for a Better Teacher Training. *Procedia*, 93: 420-425.
- Harmer, J. (2001). *The Practice of English Language Teaching*. Edinburgh: Pearson.
- Hismanoğlu, S. (2012). İngilizce öğretmeni adaylarının İngilizce öğretmeni yetiştirme programı ile ilgili görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 330-341.
- Holec, H. (1981). *Autonomy and Foreign Language Learning*. Oxford: Pergamon.
- Huhn, C. (2012). In Search of Innovation: research on effective models of foreign language teacher preparation. *Foreign Language Annuals*. 45,163-183.
- Karakaş, A. (2012). Evaluation of the English language teacher education program in Turkey, *ELT Weekly*, 4 (15):1-17.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Lange, D.L. (1990). A Blueprint for a teacher development program. In J.C. Richards & D. Nunan (Ed.), *Second Language Teacher Education*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Memduhoğlu, H.B., Çelik, Ş.N. (2015). İngilizce öğretmen adayı olan ve İngilizce öğretmeni olmayı planlayan üniversite öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (2). DOI: 10.17679/ieufd.16286266.
- Ögeyik, M. (2009). Evaluation of English language teaching education curriculum by student teachers. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 9(1).
- ÖSYM, (2019). YKS 2019 sayısal verileri, <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/YKS/sayisalbilgiler18072019.pdf>. Erişim Tarihi: 20 Temmuz 2019.
- Özmat, D (2017). *İngilizce Öğrenmeyi Zorlaştıran Faktörler*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara: Yayınlanmamış doktora tezi
- Reves, T. Medgyes, P. (1994). The non-native English speaking EFL/ESL teachers' self Image: An international survey. *System*, 22(2):353-367.
- Rivkin, S.G., Hanushek, E.A., Kain, J.F. (2005). "Teachers, schools, and academic achievement". *Econometrica* 73 (2), 417-458.
- Seferoğlu, G. (2006). Teacher candidates' reflections on some components of a pre-service English teacher education programme in Turkey. *Journal of Education for Teaching*, 32, 369-378.
- Senemoğlu, N. (1991). *A study of initial primary teacher training in England with implications for the system in Turkey* Leicester: The University of Leicester: *Yayınlanmamış araştırma raporu*.
- Yaman, İ. (2018). 2006 ve 2018 İngilizce Öğretmenliği Lisans Programları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. *EKEV Akademi Dergisi*, 76, 149-164.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yavuz, A. & Topkaya Zehir, E. (2013). Teacher educators' evaluation of the English language teaching programs: a Turkish Case. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*, 7 (1), 64-83.
- Uzun, L. (2016). Evaluation of the latest English language teacher training programme in Turkey: Teacher trainees' perspective. *Cogent Education*, 3: 1-16.

Summary

Problem Statement: Contemporary goals of language teaching and learning with its focus on various forms of communication across cultures and communities require far more than just the

development of grammatical knowledge. The efforts given to improve foreign language teaching and learning does not seem successful. Before identifying the problem with all its aspects, urgent palliative solutions are taken. Foreign language teacher education is a very important aspect of language teaching and Turkey has underwent a new change in teacher education programs in 2018. In order to draw a clear picture of language teaching with all its aspects, teacher education programs are needed to be examined and changes through the years should be analysed together with the developments in language teaching. Examining the changes in teacher education programs can provide valuable information about the nature of problems in language teaching.

Purpose of the Study: The aim of the study is to examine the 3 (1998, 2006, 2018) English language teacher education programs put into practice by Higher Education Council comparatively with the related literature and studies conducted. In this study the historical information are presented and the programs are evaluated comparatively. Furthermore, the related literature was reviewed and studies conducted on the programs were used as basis for the evaluation.

Material and Methods: In this study, the review of historical changes in English language teacher education was presents in a systematic order and the related literature and studies were also examined comparatively. The English language teacher education programs put into practice in 1998, 2006 and 2018 were evaluated comparatively and the changes were indicated in a systematic order.

Findings and Discussion: The quality of teachers determines the quality of education, therefore the training of teachers in pre-service education is not a negligible issue.

The findings of the literature show that the English language teacher education programs underwent some critical changes especially in sorting the courses content clearly and identifying the courses according to the 3 basic knowledge base of language teacher education that is, *language content knowledge*, *pedagogical knowledge* and *literature and culture knowledge*. However because of the changes in English language programs in compulsory education, such as the lack of hours and materials, the students teachers' foreign language proficiency levels can not meet the requirements of being EFL teachers. The latest English language teacher education program does not provide sufficient hours for student teachers to improve their English language proficiency. Furthermore, in spite of the positive changes

observed in the latest program when compared to previous 2 programs, more practical hours and courses related to the culture of the English can be provided.